

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 4. Vtrum voluntas moueatur ab aliquo exteriori principio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Nec obstat, quod ratio non aduertat se apprehendere; nam ad hoc opus est actu reflexo, qui non est necessarius ut intellectus voluntatem moueat. Imò in nobis naturaliter ex passione sequitur apprehensio intellectus, idque repente, & priusquam possimus perfecte attendere; quia non habemus vires nostras perfecte in nostra potestate, sicut in statu innocentiae.

Obijcitur Tertio, Motus voluntatis interdum perseverat iudicio rationis repugnante, & contrarium dictante; ut fit cum quis ex inopinato videt inimicum; tunc enim subito exoritur affectus viciscendi in voluntate, quae perdurat, etiam si intellectus dicet non esse viciscendum. Idem experimur in alijs tentationibus, ergo &c.

Respondeo, Mirum non esse motionem voluntatis perseverare contra dictamen intellectus; quia etiam perseverat imperfecta quadam apprehensio intellectus, quae continue apprehenditur obiectum ut conveniens; quae apprehensio facile potest consistere cum iudicio, quo indicatur non esse honestum vel licitum.

ARTICVLVS III.

Utrum voluntas moueat seipsam?

31 **R**espondet D. Thomas, Voluntatem mouere seipsam, quatenus ex vi intentionis finis mouet se ad electionem mediorum: ut cum quis ex amore sanitatis eligit medicinam.

ARTICVLVS IV.

Utrum voluntas moueatur ab aliquo exteriori principio?

32 **R**espondetur tribus Conclusionibus. Prima est, Voluntas ad speciem sui actus mouetur ab aliquo exteriori principio, quod est ipsum obiectum. Patet ex art. 1.

Secunda est, Voluntas ad exercitium actus in electione mediorum, mouetur à seipsa. Patet ex art. 3.

Tertia, Voluntas in quouis primo motu suo, non mouet seipsam ad exercitium actus, sed mouetur ab aliquo exteriori principio; quod est Deus: ut patet art. 6. Quod seipsam hic non moueat, probat; quia ut seipsam moueat, debet mediante consilio; & ex affectu alicuius finis procedente mouere; atqui primū motum nō precedit consilium aut affectus prior, ex cuius vi sequatur: ergo non mouet seipsam ad primum motum. Vnde relinquatur moueri à causā extrinsecā, scilicet à Deo.

Quid hic intelligatur nomine primi motus.

Vbi Notandum, Primum motum voluntatis hic vocari, non eum solum qui primus est totius vitae: sed etiam qui in quouis negotio primus est, seu, qui non est ortus ex vi prioris voluntatis; ut patet ex corpore huius Articuli, ubi ponit exemplum in amore sanitatis. Talis est amor cuiusvis finis, ut cum quis appetit sanitatem, honores, voluptatem, & similia, propter seipsa, non referendo illa ad alia bona.

DV B I V M.

Utrum voluntas in primis actibus seipsam moueat ad exercitium; an vero tantum moueatur ab exteriori principio?

Quidam Thomista, inter quos Capreolus in 2. d. 24. ad octauum contra 5. Conclus. & d. 25. ad argumenta contra 1. & 2. Conclus. putant voluntatem neque physicè, neque moraliter se mouere ad primos actus; sed eos à Deo veluti infundi.

Alij concedunt voluntatem se physicè mouere, non tamen moraliter; ob rationem D. Thomae, quam diximus.

Respondeo, Voluntatem verè & propriè seipsam mouere in primis actibus, seu in amore & intentione cuiusvis finis, non solum physicè, sed etiam moraliter. Est communior sententia Doctorum. Vide Scotum in 2. d. 5. q. 2. & d. 25. q. vnica. & Marfil. in 2. q. 16. a. 4.

Quod physicè seipsam moueat, probatur; quia amor finis est actus vitalis: ergo effectiue procedit à voluntate, tamquam à principio intrinsecò; hoc enim est de ratione vitae, ut supra ostensum. Secundò, Quia est actus voluntarius & spontaneus: ergo à principio intrinsecò; hoc enim est de ratione spontanei. Tertio, Voluntas applicat alias potentias ad exercitium actus, hoc ipso quod vult illarum operationes: ergo & seipsam applicat ad amorem finis dum vult amare; ergo hoc ipso quod amat, applicat se ad amandum. Quarto, Quia intellectus & omnes sensus seipsos physicè mouent; in seipsis enim motus suos vitales producant. Cur non etiam voluntas seipsam moueat?

Quod verò etiam moraliter seipsam moueat, id est, non ut causa naturalis, sed ut libera, & domina sui actus (hoc enim voco hic moraliter mouere; motus enim humani habent esse morale à libertate) probatur Primo; Quia voluntas nulla necessitate amat aliquod bonum in hac vita; sed ita cuiusvis amori dominatur, ut dum illum elicit, in plena sua potestate habeat non elicere: ergo seipsam liberè mouet ad exercitium cuiusvis amoris. Secundò, Voluntas seipsam determinat ad exercitium amoris cuiuslibet finis; ut patet ex dictis supra, q. 6. a. 2. Atqui hoc est liberè seipsam mouere: ergo, &c. Tertio, Amor finis imputatur voluntati ad meritum, si sit bonus; & ad demeritum, si sit malus: ergo ipsa in his se moraliter mouet. Is enim moraliter mouet & agit, cui opus imputatur ad laudem vel vituperium. Denique amor finis saepe est prauus; ut cum quis amat illicitas voluptates, & indebitos honores: atqui talis amor non potest referri ad Deum, tamquam in causam, quae voluntatem ad illum moueat: ergo in solam voluntatem.

Ex his patet responsio ad rationem Thomistarum supra positam. Ut enim voluntas seipsam moueat, non est necesse ut precedat aliqua consultatio, vel intentio finis, ex cuius vi se moueat; sed sufficit ut precedat cognitio finis: tunc enim voluntas ex sua indifferenti potestate potest seipsam ad amorem illius mouere, siue bonus ille sit, siue malus.

Dices, Quid ergo sibi vult D. Thomas hifce duobus

33
Quidam Thomista negant.

Voluntas seipsam mouet physicè & moraliter ad actum intentionis.

34
Solutur ratio Thomistarum.

duobus articulis, dum docet voluntatem se tantum mouere ad electionem; ad intentionem vero moueri ab exteriori principio?

Explicatur D. Thomas.

Respondet, D. Thomas existimabat non proprie aliquid a seipso moueri, nisi illum motum mediante aliqua virtute distincta in se produceret; ne videlicet cogereetur admittere idem esse actu & potestate, agens & patiens respectu eiusdem, & secundum idem. Vnde maluit dicere, voluntatem moueri ab aliquo externo principio, scilicet a Deo, ad primos suos actus, quam a seipsa: nam non causat illos in se mediante aliqua alia virtute, seu inclinatione in ipsa existente. Fateretur autem illam moueri a seipsa ad actiones secundas, id est, ad electionem mediorum; quia producit illas mediante alia virtute, scilicet ex vi intentionis in ipsa existentis. Itaque potius est hic quaestio cum D. Thoma de modo loquendi, quam de re ipsa. Sed quod ad modum loquendi attinet, vt proprie dicatur aliquid se mouere, non est necessarium vim mouendi esse distinctam, ab eo, quod mouet & mouetur. Nam Angeli proprie seipsos mouere dicuntur, dum locum mutant; tamen id faciunt per vim sibi naturalem. Vide supra art. 1. dub. 3. huius quaestionis. Verum tamen est magis apparere quo modo res ipsam moueat, quando est aliqua distinctio inter mouens & virtutem mouendi. Reliqua quae hic dici possent, pertinent ad art. 6.

ARTICVLVS V.

Vtrum voluntas moueatur a corporibus caelestibus?

PRIMA Conclusio, Voluntas non potest directe moueri a corporibus caelestibus, quasi ipsa possit aliquid immediate voluntati imprimere. Ratio est; quia ipsa est spiritualis, corpus autem non potest vi sua in spiritum agere. Confirmatur, quia ipsa non est capax nisi motionis spiritualis: atqui corpus non potest efficere impressionem spiritalem. Vide D. Thomam 1. p. q. 115. & 116. & lib. 3. contra Gentes c. 84. & 85. & D. Augustinum lib. 2. de Genesi ad literam, c. 16. 17. & de doctrina Christiana c. 21. vsque ad 29.

Secunda Conclusio. Potest tamen voluntas indirecte aliquo modo moueri a corporibus caelestibus; scilicet ex parte obiecti, quatenus illa corpora varie afficiendo corpus humanum, possunt efficere, vt aliquid apprehendatur tamquam conueniens vel disconueniens.

Notandum est, corpora caelestia non habere vllam vim mouendi voluntatem humanam, nisi mediante motu appetitus sensitivi: vnde non possunt amplius mouere voluntatem, quam appetitus sensitivus. Itaque non possunt illi inferre necessitates, vt volebant Astrologi, contra quos agit Picus Mirandula. Ratio est; quia corpora caelestia non possunt agere directe, nisi in corpus humanum, in humores, & spiritus; v.g. inducendo temperamentum melancholicum, phlegmaticum, sanguineum, cholericum (quae quatuor temperamenta rursum infinitis modis inter se variari & misceri possunt) ratione quorum fit, vt idem obiectum a diuersis varie per imaginationem apprehendatur; ac proinde varij affectus

in appetitu inferiori excitentur; qui affectus sunt causa, cur ratio varie apprehendat, & consequenter voluntas varie afficiatur.

ARTICVLVS VI.

Vtrum voluntas moueatur a Deo, sicut ab exteriori principio?

RESPONDETUR vnicâ Conclusionē, voluntatem moueri a solo Deo, tamquam a principio externo motus.

Probat, quia omnis motus voluntatis debet procedere ab ipsa voluntate, tamquam a principio intrinseco; sicut omnis motus naturalis a natura, vt a principio intrinseco: ergo nihil extrinsecum voluntati potest esse causa efficiens motus voluntatis, nisi quod est causa ipsius voluntatis: sicut nihil extrinsecum potest esse causa motus naturalis, nisi quod est causa naturae: atqui solus Deus est causa voluntatis: (tum quia solus creat animam rationalem, cuius vis est voluntas; tum quia voluntas inclinatur in bonum vniuersale; inclinatio autem in bonum vniuersale, non potest imprimi nisi a causa vniuersali:) ergo solus Deus mouet voluntatem ad exercitium actus, tamquam principium extrinsecum.

Notandum, D. Thomam hic loqui de motione voluntatis ad primos actus, scilicet ad amorem & intentionem finis, vt colligitur ex art. 4. Nam ad electionem mediorum ipsa seipsam mouet, vt ostendit artic. 3.

D. V. B. I. V. M. I.

Quot, & quibus modis Voluntas moueatur a Deo?

RESPONDEO, Generatim quinque modis Deus voluntatem mouet.

Primo, Mouet voluntatem quatenus est auctor voluntatis, qui naturam eius ad tales actus instituit, & assidue suo influxu conseruat; qui enim dat inclinationem ad actum, est causa actus, iuxta Philosophos. Sic qui imprimit sagittae impetum, est causa motus. Sic sol vapores trahit sursum; quia leuitatem imprimit, vnde sequitur motus sursum.

Secundo, Quatenus concurrit ad actum voluntatis, sive vt influit in illum: (nulla enim creatura potest operari, nisi Deo intime cooperante:) sicut enim assidue a Deo pendet secundum suum esse, ita etiam pendet secundum operationem. Itaque cum Deus per suam cooperationem fit causa vniuersalis omnis motus voluntatis, voluntas in omni motu quodammodo a Deo mouetur, tamquam a causa ad motum cooperante.

Aduerte tamen, hoc non esse proprie mouere voluntatem ad exercitium actus; tum quia concursus Dei non tendit immediate in ipsam potentiam voluntatis, quasi in ipsa debeat aliquid primum fieri, v.g. aliqua determinatio vt actum suum producat; sed immediate tendit in ipsum actum: tum quia concursus Dei est vniuersalis, & secundum se indeterminatus ad hanc vel illam speciem

35 Non dicitur.

Sed indirec.

Quomodo corpora caelestia moueant hominum voluntates.

ex Choro.

36

37

Quinque modis Deus voluntatem mouet.

Quatenus naturam formant.

Quatenus in actu influit.

Per hunc influxum non mouetur voluntas ad exercitium actus.